

دانشگاه علوم و معارف قرآن کریم
دانشکده علوم و فنون قرآن تهران

پایان نامه کارشناسی ارشد رشته علوم قرآنی

موضوع:

بررسی تطبیقی ارزشهای اخلاق اجتماعی در قرآن و عهدین

استاد راهنما: دکتر مجید معارف

استاد مشاور: دکتر داوود کمیجانی

نگارنده: عبدالرضا شایانی

اردیبهشت ۱۳۹۲

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

کلیه حقوق مادی و معنوی این پایان نامه متعلق به
دانشگاه علوم و معارف قرآن کریم - دانشکده علوم و فنون قرآن تهران
می باشد.

چاپ پایان نامه و استخراج مقاله از پایان نامه باید به نام
دانشگاه علوم و معارف قرآن کریم - دانشکده علوم و فنون قرآن تهران
با تأیید استاد راهنما و با مجوز معاونت پژوهشی دانشگاه باشد.

پایان نامه کارشناسی ارشد رشته علوم قرآنی

موضوع:

بررسی تطبیقی ارزشهای اخلاق اجتماعی در قرآن و عهدین

استاد راهنما: دکتر مجید معارف

استاد مشاور: دکتر داوود کمیجانی

نگارنده: عبدالرضا شایانی

اردیبهشت ۱۳۹۲

تقدیم به:

- بزرگ پرچمدار رسالت الهی و نخستین مخاطب وحی قرآنی حضرت محمد مصطفی (صلی الله علیه و آله و سلم)
- وارثان و حافظان علوم و حدود الهی ائمه هدی (علیهم السلام)
- و به احیاگر قرآن در عصر حاضر حضرت امام خمینی (قدس سرّه)
- و به همه شیفتگان و تشنگان معارف همه جوشان قرآن مجید.

تقدیر و تشکر

- پس از سپاس و حمد الهی بر خود لازم می دانم که تقدیر و تشکر کنم از همه عزیزانی که در تدوین این پژوهش مرا یاری نمودند، مخصوصاً اساتید معظم راهنما و مشاور جناب آقایان دکتر مجید معارف و دکتر داوود کمیجانی
- و همچنین از خانواده‌ام که با حمایت‌های معنوی خویش همیشه مشوق بنده در این کار بوده و رنج دوری را تحمل کردند.

چکیده:

از جمله مسائلی که امروزه در مورد ادیان مطرح است، محتوای این کتاب ها و میزان اعتماد به آنها است. در این تحقیق سعی شده تا متون این کتاب ها (قرآن و عهدین) و اشتراکات و امتیازات هر کدام و میزان توجه و درجه اهمیت آنان به ارزشهای اخلاقی در سه حوزه خانواده، جامعه و محیط زیست مورد بررسی و مقایسه قرار گیرد.

در زمینه خانواده با توجه به نقش و جایگاه این نهاد مقدس در به کمال رساندن انسان ها و ایجاد فضای عاطفی میان اعضای خانواده و رشد و تربیت فرزندان به نقش و جایگاه پدر و مادر، وظایف متقابل والدین و فرزندان نسبت به یکدیگر، دستورات اخلاقی مربوط به ازدواج و طلاق، اصول معروف در روابط زوجین و مسولیت های حکومت و جامعه درباره خانواده در قرآن و عهدین پرداخته شده است.

در عرصه جامعه نیز با توجه به اهمیت روابط اجتماعی در استحکام و دوام ساختار جامعه و ایجاد سلامت و امنیت اجتماعی به ارزش های اخلاق جمعی مانند: صداقت، صدقه و انفاق، عدل و انصاف، عهد و پیمان، عفت و پاکدامنی، عفو و اغماض، احسان و نیکوکاری، تواضع و فروتنی و ... ، ابعاد، جلوه ها و مصادیق هر کدام و نیز آثار، نتایج، بایسته ها و ضرورت های آن ها پرداخته شده است.

در حوزه محیط زیست نیز با توجه به اهمیت منابع طبیعی و خدادادی در حیات جوامع بشری و سوق دادن انسان ها به تفکر و تدبیر در آفریده های الهی و از همین رهگذر آشنایی انسانها با خالق هستی و اینکه طبیعت و محیط زیست به عنوان امانت در اختیار انسانها گذاشته شده به تعالیم قرآن و عهدین درباره اهمیت و منزلت منابع طبیعی، اخلاق محیط زیست، توصیه های زیست محیطی، مسئولیت های ناشی از تعدی به محیط زیست و دیدگاه های موجود پرداخته شده و در پایان نیز مقایسه موردی و یک به یک میان تعالیم اخلاقی هر سه متن مقدس در عرصه های تعالیم اخلاق اجتماعی (خانواده، جامعه و محیط زیست) صورت گرفته و امتیازات اخلاق قرآنی نسبت به عهدین تبیین گردیده است.

کلید واژه‌ها: قرآن، عهدین، تورات، انجیل، اخلاق اجتماعی.

فهرست مطالب

مقدمه	۱
فصل اول: کلیات و مفاهیم	
۱-۱. کلیات تحقیق	۳
۱-۱-۱. بیان مسأله	۳
۱-۱-۲. سوالات تحقیق	۳
۱-۱-۳. فرضیه ها	۳
۱-۱-۴. پیشینه موضوع	۴
۱-۱-۵. ضرورت تحقیق	۵
۱-۱-۶. روش تحقیق:	۵
۱-۲. مفاهیم تحقیق	۵
۱-۲-۱. اخلاق	۵
۱-۲-۲. اخلاق اجتماعی	۷
۱-۲-۳. انسان موجودی اجتماعی	۷
۱-۲-۴. ضرورت اخلاق اجتماعی	۸
۱-۲-۵. روابط دو سویه افراد جامعه	۸
۱-۲-۶. نیاز جامعه به قانون	۹
۱-۲-۷. معرفی قرآن	۹
۱-۲-۷-۱. معنای لغوی و اصطلاحی قرآن	۱۰
۱-۲-۷-۲. تاریخچه گردآوری قرآن	۱۱

- ۱۲-۲-۸. معرفی عهدین ۱۲
- ۱۳-۲-۸-۱. عهد قدیم ۱۳
- ۱۴-۲-۸-۱-۱. تاریخچه تدوین عهد قدیم ۱۴
- ۱۶-۲-۸-۲. عهد جدید ۱۶
- ۱۶-۲-۸-۲-۱. تاریخچه تدوین عهد جدید ۱۶
- ۱۸-۲-۸-۲-۲. تاریخ رسمیت یافتن مسیحیت ۱۸
- ۱۸ نتیجه گیری

فصل دوم: جایگاه تعالیم اخلاق اجتماعی در قرآن و عهدین

- ۲۱ مقدمه
- ۲۱-۲. تعالیم اخلاقی قرآن و عهدین در عرصه خانواده ۲۱
- ۲۲-۱-۱. عهد قدیم و تعالیم اخلاق خانوادگی ۲۲
- ۲۲-۱-۱-۲. وظایف فرزندان در قبال والدین ۲۲
- ۲۳-۱-۱-۳. دستورات مربوط به ازدواج و طلاق ۲۳
- ۲۵-۱-۲. عهد جدید و تعالیم اخلاق خانوادگی ۲۵
- ۲۵-۱-۲-۱. یکی بودن مرد و زن در سایه ازدواج ۲۵
- ۲۵-۱-۲-۲. روابط زن و شوهر ۲۵
- ۲۶-۱-۲-۳. وضع زناشویی میان مسیحی و بی ایمان ۲۶
- ۲۷-۱-۲-۴. ازدواج نکرده ها ، مطلقه ها ۲۷
- ۲۷-۱-۲-۵. وظایف فرزندان در قبال پدر و مادر: ۲۷
- ۲۷-۱-۲-۶. وظایف والدین در قبال فرزندان: ۲۷
- ۲۸-۱-۳. تعالیم اخلاقی قرآن در عرصه ی خانواده ۲۸

- ۲۹.....۱-۳-۱-۲ خانواده در قرآن
- ۲۹.....۲-۳-۱-۲ مسئولیت های حکومت و جامعه در امر خانواده
- ۲۹.....۳-۳-۱-۲ مسئولیت نظام اسلامی
- ۳۰.....۴-۳-۱-۲ مسئولیت جامعه اسلامی
- ۳۰.....۵-۳-۱-۲ اصول معروف در روابط زوجین
- ۳۱.....۶-۳-۱-۲ نقش و جایگاه والدین در قرآن
- ۳۴.....۷-۳-۱-۲ وظایف والدین نسبت به فرزندان
- ۳۶.....۸-۳-۱-۲ وظایف فرزندان نسبت به والدین
- ۳۸.....۹-۳-۱-۲ عدم اطاعت از والدین (استثناء)
- ۳۹.....۲-۲ تعالیم اخلاقی قرآن و عهدین در عرصه جامعه
- ۳۹.....۱-۲-۲ عهد قدیم و تعالیم اخلاق جمعی
- ۳۹.....۱-۱-۲-۲ صداقت و راستی
- ۴۱.....۲-۱-۲-۲ صدقه، انفاق و قرض دادن
- ۴۱.....۳-۱-۲-۲ قرض دادن بدون سود و بهره:
- ۴۲.....۴-۱-۲-۲ آثار و فواید انفاق
- ۴۳.....۵-۱-۲-۲ عدالت
- ۴۳.....۱-۵-۱-۲-۲ مصادیق عدالت در عهد قدیم
- ۴۷.....۲-۵-۱-۲-۲ علت عدم اجرای عدالت از دیدگاه عهد قدیم
- ۴۷.....۶-۱-۲-۲ وفای به عهد و پیمان
- ۴۷.....۱-۶-۱-۲-۲ نمونه هایی از وفاداری به عهد و پیمان در عهد قدیم
- ۴۸.....۲-۶-۱-۲-۲ شکستن عهد عذاب الهی را به دنبال دارد:

- ۴۹.....۷-۱-۲-۲. عفت و پاکدامنی
- ۵۱.....۸-۱-۲-۲. امر به معروف و نهی از منکر
- ۵۳.....۹-۱-۲-۲. تواضع و فروتنی
- ۵۴.....۱۰-۱-۲-۲. عفو و اغماض
- ۵۴.....۱۱-۱-۲-۲. امانت
- ۵۵.....۱۲-۱-۲-۲. احسان و نیکوکاری
- ۵۶.....۱۳-۱-۲-۲. کمک به هم‌نوع
- ۵۷.....۱۴-۱-۲-۲. صلح و مسالمت
- ۵۷.....۱۵-۱-۲-۲. محبت و رحمت
- ۵۸.....۱۶-۱-۲-۲. بدی را به نیکی پاسخ دادن
- ۵۸.....۱۷-۱-۲-۲. راز داری
- ۵۹.....۱۸-۱-۲-۲. اکرام میهمان و اِطعام طعام
- ۵۹.....۱۹-۱-۲-۲. یتیم‌نوازی
- ۶۱.....۲۰-۱-۲-۲. جهاد و نبرد
- ۶۲.....۲۱-۱-۲-۲. احترام به جان انسان‌ها
- ۶۲.....۲-۲-۲. عهد جدید و تعالیم اخلاق جمعی
- ۶۳.....۱-۲-۲-۲. صداقت و راستی
- ۶۳.....۲-۲-۲-۲. انفاق (صدقه ، سخاوت و ایثار)
- ۶۴.....۳-۲-۲-۲. احسان و نیکوکاری
- ۶۵.....۴-۲-۲-۲. عهد و پیمان
- ۶۵.....۵-۲-۲-۲. عدالت و انصاف

- ۶۶.....عفت و پاکدامنی. ۶-۲-۲-۲
- ۶۷.....تواضع و فروتنی. ۷-۲-۲-۲
- ۶۸.....عفو و اغماض. ۸-۲-۲-۲
- ۶۹.....کمک به مردم. ۹-۲-۲-۲
- ۶۹.....محبت و رحمت به همنوع. ۱۰-۲-۲-۲
- ۷۲.....صلح و مسالمت. ۱۱-۲-۲-۲
- ۷۲.....اکرام مهمان و اطعامِ طعام. ۱۲-۲-۲-۲
- ۷۳.....پاسخ بدی را به نیکی دادن. ۱۳-۲-۲-۲
- ۷۴.....امانتداری. ۱۴-۲-۲-۲
- ۷۴.....یتیم نوازی. ۱۵-۲-۲-۲
- ۷۵.....عهد و پیمان. ۱۶-۲-۲-۲
- ۷۵.....راز داری. ۱۷-۲-۲-۲
- ۷۶.....حلم و بردباری. ۱۸-۲-۲-۲
- ۷۶.....تعالیم قرآن در عرصه اخلاق جمعی. ۳-۲-۲
- ۷۶.....صداقت و راستگویی. ۱-۳-۲-۲
- ۷۸.....جایگاه صدق و راستی در قرآن. ۱-۱-۳-۲-۲
- ۸۰.....مراتب صدق. ۲-۱-۳-۲-۲
- ۸۱.....عفو و اغماض. ۲-۳-۲-۲
- ۸۳.....بدی را به نیکی پاسخ دادن. ۳-۳-۲-۲
- ۸۵.....تواضع و فروتنی. ۴-۳-۲-۲
- ۸۶.....ابعاد مختلف تواضع. ۱-۴-۳-۲-۲

- ۸۷ نکاتی پیرامون تواضع. ۲-۴-۳-۲-۲
- ۸۸ وفای به عهد و پیمان. ۵-۳-۲-۲
- ۸۹..... انواع عهد و پیمان. ۱-۵-۳-۲-۲
- ۸۹..... مقام و موقعیت عهد و پیمان از دیدگاه قرآن. ۲-۵-۳-۲-۲
- ۹۴..... نوع دوستی و محبت به بندگان خدا. ۶-۳-۲-۲
- ۹۵..... خدمت به مردم. ۷-۳-۲-۲
- ۱۰۲..... اصلاح میان مردم. ۸-۳-۲-۲
- ۱۰۴..... امر به معروف و نهی از منکر. ۹-۳-۲-۲
- ۱۰۹..... امانتداری. ۱۰-۳-۲-۲
- ۱۱۳..... احسان و نیکوکاری. ۱۱-۳-۲-۲
- ۱۱۴..... نکاتی درباره احسان. ۱-۱۱-۳-۲-۲
- ۱۱۵..... مصادیق احسان و نیکوکاری. ۲-۱۱-۳-۲-۲
- ۱۱۷..... پاداش نیکوکاران در قرآن. ۳-۱۱-۳-۲-۲
- ۱۱۷..... آثار و نتایج احسان در قرآن. ۴-۱۱-۳-۲-۲
- ۱۱۸..... نکاتی درباره بر و ابرار. ۵-۱۱-۳-۲-۲
- ۱۱۹..... نشانه های ابرار. ۶-۱۱-۳-۲-۲
- ۱۲۰..... عفت و پاکدامنی. ۱۲-۳-۲-۲
- ۱۲۴..... رازداری. ۱۳-۳-۲-۲
- ۱۲۸..... نصیحت و خیرخواهی. ۱۴-۳-۲-۲
- ۱۳۰..... عدالت. ۱۵-۳-۲-۲
- ۱۳۰..... شاخه های عدالت در قرآن. ۱-۱۵-۳-۲-۲

- ۱۳۲ ۲-۲-۳-۱۵-۲. عدالت اجتماعی
- ۱۳۵ ۲-۲-۳-۱۶. انصاف
- ۱۳۷ ۲-۲-۳-۱۷. انفاق
- ۱۳۹ ۲-۲-۳-۱۸. سخاوت و ایثار
- ۱۴۱ ۲-۲-۳-۱۹. صدقه
- ۱۴۳ ۲-۲-۳-۲۰. قرض الحسنه
- ۱۴۳ ۲-۲-۳-۲۰-۱. اهمیت قرض الحسنه در قرآن
- ۱۴۴ ۲-۲-۳-۲۰-۲. آیات قرض الحسنه
- ۱۴۶ ۲-۲-۳-۲۱. یتیم نوازی
- ۱۵۰ ۲-۲-۳-۲۲. صله رحم
- ۱۵۱ ۲-۲-۳-۲۲-۱. آیات پیرامون صله رحم
- ۱۵۳ ۲-۲-۳-۲۲-۲. پیامدهای قطع رحم از نظر قرآن
- ۱۵۴ ۲-۲-۳-۲۳. احترام به جان انسان ها
- ۱۵۶ ۲-۲-۳-۲۴. مردمداری و اصول آن
- ۱۵۸ ۲-۲-۳-۲۴-۱. خوش اخلاقی
- ۱۵۹ ۲-۲-۳-۲۴-۲. حلم و بردباری
- ۱۶۱ ۲-۲-۳-۲۴-۳. آسان گیری
- ۱۶۲ ۲-۲-۳-۲۴-۴. اکرام مهمان و اطعام طعام
- ۱۶۳ ۲-۲-۳-۲۵. ادب و انواع آن
- ۱۶۷ ۲-۲-۳-۲۵-۱. آداب معاشرت
- ۱۶۸ ۲-۲-۳-۲۵-۲. آداب مجالست

- ۱۶۹.....۳-۲-۲-۲۵-۳. آداب سخن گفتن
- ۱۷۰.....۴-۲۵-۳-۲-۲. آداب میهمانی
- ۱۷۱.....۲۶-۳-۲-۲. نحوه رفتار بادشمن در جهاد (اخلاق در جنگ)
- ۱۷۳.....۳-۲. تعالیم اخلاقی قرآن و عهدین در عرصه محیط زیست
- ۱۷۴.....۱-۳-۲. تعالیم اخلاقی عهد قدیم در عرصه محیط زیست
- ۱۷۵.....۲-۳-۲. تعالیم اخلاقی عهد جدید در عرصه محیط زیست
- ۱۷۵.....۳-۳-۲. تعالیم اخلاقی قرآن در عرصه محیط زیست
- ۱۷۶.....۱-۳-۳-۲. جایگاه و منزلت منابع طبیعی در قرآن
- ۱۷۸.....۲-۳-۳-۲. اخلاق محیط زیست
- ۱۷۸.....۳-۳-۳-۲. توصیه های قرآن جهت استفاده بهینه از محیط زیست
- ۱۷۹.....۴-۳-۳-۲. دیدگاه های قرآن در زمینه محیط زیست
- ۱۷۹.....۱-۴-۳-۳-۲. آموزش پذیری انسان
- ۱۸۰.....۲-۴-۳-۳-۲. مأموریت انسان
- ۱۸۱.....۳-۴-۳-۳-۲. مالکیت خدا
- ۱۸۲.....۴-۴-۳-۳-۲. شکر گذاری
- ۱۸۲.....۵-۴-۳-۳-۲. اسراف و تبذیر
- ۱۸۳.....۵-۳-۳-۲. تسخیر از منظر قرآن کریم
- ۱۸۶.....۶-۳-۳-۲. مسئولیت های ناشی از تعدی به محیط زیست
- ۱۸۷.....۷-۳-۳-۲. تعلق انفال به حکومت اسلامی و نقش آن در حفظ محیط زیست
- ۱۸۸.....نتیجه گیری:

فصل سوم: مقایسه تعالیم اخلاق اجتماعی قرآن و عهدین در سه عرصه خانواده، جامعه و محیط زیست

مقدمه	۱۹۱
۱-۳. مقایسه تعالیم اخلاقی قرآن و عهدین در عرصه خانواده	۱۹۱
۲-۳. مقایسه تعالیم اخلاقی قرآن و عهدین در عرصه جامعه	۱۹۵
۱-۲-۳. صداقت و راستی	۱۹۵
۲-۲-۳. «انفاق، صدقه و قرض»	۱۹۶
۳-۲-۳. عفو و اغماض	۱۹۸
۴-۲-۳. عدل و انصاف	۱۹۹
۵-۲-۳. عهد و پیمان	۲۰۰
۶-۲-۳. عفت و پاکدامنی	۲۰۱
۷-۲-۳. تواضع و فروتنی	۲۰۲
۸-۲-۳. رازداری	۲۰۳
۹-۲-۳. امانت داری	۲۰۴
۱۰-۲-۳. احسان و نیکوکاری	۲۰۴
۱۱-۲-۳. امر به معروف و نهی از منکر	۲۰۵
۱۲-۲-۳. پاسخ بدی را به نیکی دادن	۲۰۶
۱۳-۲-۳. محبت به همنوع	۲۰۷
۱۴-۲-۳. خدمت به همنوع	۲۰۸
۱۵-۲-۳. صلح و مسالمت (اصلاح میان مردم)	۲۰۸
۱۶-۲-۳. احترام به جان انسان ها و شخصیت افراد	۲۰۹
۱۷-۲-۳. یتیم نوازی	۲۱۰
۱۸-۲-۳. مهمان نوازی، اکرام مهمان و اطعام طعام	۲۱۱

- ۲۱۱ ۱۹-۲-۳.حلم
- ۲۱۲ ۲۰-۲-۳.صله رحم
- ۲۱۲ ۲۱-۲-۳.ادب
- ۲۱۳ ۲۲-۲-۳.آسان گیری
- ۲۱۳ ۲۳-۲-۳. نحوه رفتار با دشمن در جهاد
- ۲۱۷ جمع بندی و نتیجه گیری
- ۲۱۸ امتیازات تعالیم اخلاقی قرآن بر عهدین
- ۲۲۱ فهرست منابع و مآخذ
- ۲۲۵ چکیده عربی
- ۲۲۶ چکیده انگلیسی

مقدمه

* «وَإِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ» * قلم/ ۴

اهمیت ویژه اخلاق نه تنها بر اربابان و پیروان ادیان و آیین‌ها بلکه بر همگان چنان واضح و مبرهن است که رسیدن به غایت کمال بشری را بدون تلبس به فضایل و کمالات اخلاقی امری دشوار و ناشدنی بر می‌شمرند. اخلاق از چنان جایگاهی برخوردار است که خداوند از مجموعه‌ای از انبیاء خود که متّصف به مکارم اخلاق بوده‌اند، با صفت برگزیدگان و اخیار یاد می‌کند^۱ و بر خاتم الانبیاء منت نهاده و او را دارای خلق عظیم می‌داند^۲ پیامبر مکرم اسلام (ص) نیز هدف بعثت خویش را اتمام مکارم اخلاق می‌دانستند و پس از آن بزرگوار، اوصیاء (ع) او راهنمایان و هادیان مردم به سوی فضایل اخلاقی بوده و خودشان اولین عاملان به این صفات و سجایای پسندیده اخلاقی بوده‌اند، چرا که خداوند «مقت کبیر» را برای کسانی می‌داند که سخنی را می‌گویند که خودشان عمل نمی‌کنند.^۳ متون دینی در میان منابع قابل استفاده برای شناخت پیروان ادیان به دلیل اینکه دارای قداست هستند و در ایجاد هم‌گرایی و یا واگرایی تأثیر مهمی داشته و نسبت به رفتار و کنش‌های دینی دین‌داران از وضوح و خلوص بیشتری بهره‌مندند در میان منابع قابل استفاده برای شناخت پیروان ادیان از جایگاه ویژه‌ای برخوردارند، چه اینکه آموزه‌های دینی از مرحله انتقال از متن به جان و رفتار دینداران و انعکاس آن در زندگی و نهادهای اجتماعی گرفتار آمیختگی‌های گوناگون فرهنگی و انسانی شده، خلوصشان را از دست می‌دهند. از این رو برای آشنایی بهتر از باورها و آموزه‌های دینی یک دین به جای مطالعات روان‌شناختی، مطالعات متن‌شناختی اهمیت بیشتری دارند. این تحقیق بر آن است تا در زمینه اخلاق اجتماعی در عرصه‌های خانواده، جامعه و محیط ریست، بررسی تطبیقی میان متون اصلی سه دین بزرگ ابراهیمی یعنی یهود، مسیح و اسلام داشته باشد با این امید که شناخت نقاط مشترک ادیان منجر به الفت و همگرایی دین‌داران در ساختن جامعه برتر دینی، اخلاقی و انسانی گردد.^۴

۱. سوره ص آیات ۴۷-۴۸

۲. سوره قلم آیه ۴

۳. سوره صف آیه ۳

۴. ترجمه آیات موجود در پایان نامه، از آیت الله مکارم شیرازی می‌باشد.

فصل اول:

کلیات و مفاهیم

۱-۱. کلیات تحقیق

۱-۱-۱. بیان مسأله

در عصر ارتباطات آشنایی و شناخت پیروان ادیان از باورها و سنت های دینی یکدیگر و یافتن نقاط همسو و ناهمسو رخدادی طبیعی و ناگزیر است که می تواند به نتایج مطلوبی منتهی شود. در میان منابع قابل استفاده برای شناخت ادیان متون دینی از جایگاه ویژه ای برخوردارند برای درک و تبیین ارزش های اخلاقی اسلام نسبت به مسیحیت و یهودیت باید عرصه تطبیق و مقایسه پدید آید. مسأله ی اخلاق و تهذیب نفس و آراسته شدن به فضایل اخلاقی در همه ی ادیان توحیدی و خصوصاً اسلام از اهمیت بسیار بالایی برخوردار است، به طوری که از اهداف اصلی بعثت انبیاء و نزول کتب آسمانی، تربیت انسان ها و آراسته شدن آنها به فضایل والای اخلاقی است. اخلاق اجتماعی شعبه ای از علم اخلاق به معنای عام آن است و در آن بر ارزش هایی تأکید می شود که روابط صحیح بین آحاد مردم را تنظیم می کند. و در واقع مهمترین بخش اخلاق، اخلاق اجتماعی است. شارع مقدس مجموعه ای از ارزش های اخلاق اجتماعی را مبنای آموزه های خود قرار داده و انسان ها را دعوت و گاه موظف کرده است که به این ارزش های انسانی پایبند باشند تا هم خودشان به آرامش برسند و هم موجب آرامش و رفاه اطرافیان و جامعه ی خود شوند. این اصول و ارزش ها به متن زندگی اجتماعی مربوط می شوند و نقش مهمی در شکل گیری و هویت یابی و دوام جوامع دارند. این ارزش ها در قرآن و کتب آسمانی دیگر مانند عهدین مطرح شده که هدف از این تحقیق بررسی تطبیقی کم و کیف آنها و نحوه ی تأثیر گذاری آنان بر سلامت معنوی جامعه می باشد. حال این پرسش مطرح می گردد که قرآن و عهدین کدام یک از ارزش های اخلاق اجتماعی را مطرح کرده و چه نکات اشتراک و اختلافی دارند؟

۱-۱-۲. سوالات تحقیق

- ۱ - چه ارزش های اخلاق اجتماعی در قرآن و عهدین بیان شده اند ؟
- ۲ - هدف، جایگاه و درجه اهمیت ارزش های اخلاق اجتماعی در قرآن و عهدین چگونه تبیین شده است؟
- ۳ - وجوه اشتراک و اختلاف قرآن و عهدین در حوزه ارزش های اخلاق اجتماعی در چه مواردی است؟

۱-۱-۳. فرضیه ها

۱- در قرآن و عهدین ارزش های اخلاق اجتماعی مانند (صداقت و راستی، تواضع و فروتنی، خیرات و صدقات، عفو و گذشت، وفای به عهد پیمان، عفت و پاکدامنی، محبت به هم نوع، اصلاح و سازش، امانتداری، کمک به مستمندان، عدالت خواهی و ...) بیان شده است.